

LESZÁLLÁS AZ ALVILÁGBA

Korábbi útjukhoz képest a Karthágóból Itália nyugati partjaira vezető utazás könnyű volt. Nagy veszteséget jelentett azonban a hűséges kormányos, Palinurus halála. Akkor fulladt a vízbe, amikor már útjuk végéhez közeledtek.

Helenus, a jós korábban figyelmeztette Aeneast, hogy mihelyt itáliai földre lépnek, nyomban keresse föl a cumae-i Sibyllának, ennek a rendkívül bölcs jövődömondó asszonynak a barlangját, aki meg tudja mondani neki a jövőt, és tanácsokkal tudja ellátni arra vonatkozóan, hogy mit kell tennie. Aeneas megtalálta a jósnőt, aki azt mondta, leviszi magával az Alvilágba. Itt mindent meg fog tudni, amire csak kíváncsi, mégpedig nem mástól, mint Anchisestől, az apjától, aki éppen az emlékezetes nagy vihar előtt halt meg. De figyelmeztette, ez nem könnyű vállalkozás:

*trójai Anchises fia! Könnyű leszállni a mélybe -
nyitva a gyászteli Díshez, nap mint éj, a bejárat -,
ámde kijönni megint az Avernusból, fel a fényre
ez fáradságos feladat!*

Mindazonáltal ha elszánta magát rá, a Sibylla vele megy. Először is kell keresnie az erdőn egy aranyágot, azt törje le, és hozza magával. A Hadesbe csak úgy engedik be, ha azt tartja a kezében. Nyomban elsietett aranyágot keresni, nyomában a hűséges Achatesszel. Reményükvesztetten járkáltak a sűrű erdőben: lehetetlennek tűnt, hogy találjanak bármit is. De egyszer csak két galambot pillantottak meg, Venus madarait. A nyomukba eredtek. A madarak lassú szárnycsapásokkal haladtak, amíg el nem értek az Avernus-tóhoz, ehhez a sötét, dögletes szagú vízhez. A Sibylla azt mondta Aeneasnak, hogy itt található az a barlang, amelyen keresztül le lehet jutni az Alvilágba. Itt a galambok letelepedtek egy fára, amelynek levelei közül sárgás fény szűrődött ki. Ott volt az aranyág. Aeneas boldogan törte le, és vitte el a Sibyllához. Aztán a jósnő és a hős elindult útjára.

Aeneas előtt már más hősök is megtették ezt az utat, és nem találták különösebben rémisztőnek. A tolongó lelkek látványa Ulysseszt megijesztette, de Theseusnak, Herculesnak, Orpheusnak és Polluxnak alkalmasint semmi nehézséget nem okozott az utazás. Még a félénk kis Psyche is egyedül szállt le, hogy szépséget hozzon Proserpinától Venus számára, és a legkellemetesebb élménye Cerberus volt, a háromfejű kutya, akit egy jó falattal le lehetett csendesíteni. A római hős számára azonban egyik borzalom követte a másikat. A Sibylla úgy gondolta, az utazást eleve valami olyan szörnyűséggel kell kezdeni, amely még a legmerészebb embert is elborzasztja. Az éjszaka kellős közepén a sötét barlang bejárata előtt a dögletes tó partján négy szénfekete tulkot vágott Hecáténak, az Éj Rettenetes istennőjének. Amint az áldozati húsdarabokat az oltár lángjába vetette, megmozdult és remegni kezdett a föld, messziről meg kutyák vonítása hangzott az éjszakában. A Sibylla szörnyű hangon odakiáltott Aeneasnak: „*Most aztán szedd össze a bátorságodat!*” - ezzel berontott a barlangba. A hős rettenthetetlenül követte. Kisvártatva árnyak borította úton találták magukat. A félhomály ellenére ki tudták venni az út két oldalán álló rettenetes alakokat:

*ott ül a Gyász, ott marja magát-kínozza a Kétség,
ott a homály-arcú Járványok, a zsémbes Öregkor,
s ott a komisz Nyomor is, meg a Félelem is, meg a bűjtő
éhség - rémteli szörny-alakok! - s a Halál meg a Balsors;*

és így tovább: egy egész sereg rémisztő dolog.

Háborítatlanul elhaladtak közöttük, és végül egy vízpartra értek: előttük a szélesen elterülő vízen öregember evezgetett a ladikjában föl s alá. A parton - szájalomra méltó látvány - lelkek megszámlálhatatlan sokasága állt. Kezüket előrenyújtva könyörögtek a révésznak, hogy vigye át őket a túlpartra. De a mogorva vénember válogatott közöttük: némelyeket fölengedett a csónakra, másokat

elzavart. Amikor Aeneas kérdezősködni kezdett, a Sibylla elmondta neki, hogy két nagy alvilági folyó találkozásához értek: a Cocytus, a jajgatás folyója az egyik, az Acheron a másik. A révész pedig Charon, és azokat a szerencsétleneket nem engedi föl a csónakjába, akik nem kaptak tisztességes temetést. Ezek arra vannak kárhoztatva, hogy reménytelenül vándoroljanak száz esztendeig egyik helyről a másikra, és sehol se leljenek nyugalmat. Charon Aeneas és kísérőjét is vissza akarta utasítani, amikor odaértek hozzá. Megálljt parancsolt nekik, és azt mondta, eleveneket nem szállít, csak holtakat. De amikor meglátta az aranyágot, mégis fölvette őket. A másik parton Cerberus állta útjukat, de követték Psyche példáját. A Sibylla ezerjófűből készült süteményt adott neki, és a kutya nem okozott bonyodalmat. Továbbmentek, és elértek arra a helyre, ahol Minos, Európa fia, a holtak hajthatatlan bírása mondja ki a végső ítéletet az elébe kerülő lelkekről. Azután a Könnyek Mezeje következett, azoknak a boldogtalan szerelmeseknek a lakhelye, akik önkezüikkel vetettek véget életüknek. Ezen a szomorú, ám mégis szerelennel teli réten Aeneas egyszer csak megpillantotta Didót. Elsírta magát, és köszöntötte az asszonyt. *„Én okoztam halálotat?” - kérdezte. - Esküszöm, hogy akaratom ellenére hagytalak el.”* Didó rá sem nézett, és nem is válaszolt. Egy darab márvány nem lehet mozdulatlanabb. Aeneas mindenesetre meglehetősen megrázta a dolog, és még jó ideig küszködött a könnyeivel azután is, hogy szem elől veszítette Didót.

Végül elértek a tisztásra, ahol az út kettéágazott. A bal oldali ösvény felől rettenetes hangok: nyögés, vad ordítás és láncsörgés zaja hallatszott. Aeneas rémülten megtorpant. A Sibylla biztatta, hogy ne féljen, hanem tűzze oda az aranyágot a keresztúttal szemközi falra. A bal oldali út, mondta - a szigorú Rhadamanthusnak, Európa másik fiának a birodalmába vezet, ahol a gonoszok bűnhődnek gaztetteikért. A jobb oldali úton ellenben az Elysiumi Mezőkre jutnak, ahol Aeneas találkozni fog az apjával. Valóban csodálatos vidékre értek. Lágymezőn jártak, virágok között, a levegő illatos volt, langyos arany napfény ragyogta be a tájat. Ez a béke és a nyugalom hona. Itt laktak a nagyszerű és jó életet leélt holtak: a hősök, a költők és a papok, valamint mindazok, akiknek emléke azért él az emberek között, mert segítségére voltak a többieknek. Kisvártatva Aeneas fölfedezte Anchisest, aki kitörő örömmel üdvözölte fiát. Apa és fia egyaránt bősz és boldog könnyeket hullatott e különös találkozás, a holt és az élő találkozási okán, amely azért jöhetett létre, mert az Aeneasban lakozó szeretet elég erős volt ahhoz, hogy még az Alvilágba is képes legyen leszállni.

Természetesen rengeteg megbeszélőjük volt. Anchises elvezette Aeneast a Lethe vizéhez. Ez a feledés folyója, amelyből azoknak a lelkeknek kell inniuk, akik visszatérnek majd a földre. Megmutatta Aeneasnak leendő utódait, akik ott várakoztak a folyónál, hogy igyanak belőle, és elveszítsék korábbi életük emlékeit. Csodálatos társaság volt az övéké - a jövőbeli rómaiak, a világ urai álltak ott. Anchises egyenként megnevezte őket, és megemlékezett azokról a leendő tetteikről, amelyek sohasem fognak feledésbe merülni. Végül tanácsokkal látta el fiát arra vonatkozóan, hogyan alapítsa meg otthonát Itáliában, és hogyan tudja a legjobban elkerülni vagy átvészelni mindazon megpróbáltatásokat, amelyek még várnak rá.

Aztán búcsút vettek egymástól, amely azonban nem volt fájdalmas, hiszen tudták, hogy ideiglenes csupán. Aeneas és a Sibylla visszatértek a világba, s a hős elindult hajóihoz. Másnap a trójaiak elindultak Itália partjai mentén, hogy megkeressék leendő otthonukat.